

Täysistunto

Keskiviikko 7.4.2021 klo 14.01—15.57

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto keskeytettiin klo 14.29. Täysistuntoa jatkettiin klo 14.45. Täysistunto päättyi klo 15.57.

Puhetta johti toinen varapuhemies Juho Eerola (14.01—14.29 ja 14.45—15.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Muut ilmoitukset

Puhemiesneuvosto on 6.4.2021 antanut puhemiesneuvoston ehdotuksen PNE 1/2021 vp eduskunnan työjärjestyksen 8 a luvun soveltamisesta, ja se otetaan lähetekeskusteluun tässä istunnossa.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 2020 (K 1/2021 vp).

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 40/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Mikkonen.

Keskustelu

14.02 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys jätelain ja eräiden siihen liittyvien la-

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

kien muuttamisesta. Esityksen keskeisimpänä ponttimena ovat EU:n asettamat kierrätystavoitteet ja pyrkimys siirtyä kohti kiertotaloutta, jossa yhä suurempi osa tuotteista ja materiaaleista käytetään uudelleen tai ohjataan kierrätykseen.

Yhdyskuntajätteen ja pakkausjätteen kierrätystavoitteet nousevat, ja niiden saavuttaminen tulee olemaan Suomelle kova haaste. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Suomessa yhdyskuntajätteen kierrätysastetta on nostettava nykyisestä noin 40 prosentista 65 painoprosenttiin vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi ehdotetaan uusia keinoja, joista merkittävimpiä ovat jätteiden erilliskeräyksen lisääminen ja kiellon polttaa tai sijoittaa kaatopaikalle uudelleen käyttöä tai kierrätystä varten erilliskerättyä jätettä. Arvion mukaan yhdyskuntajätteen kierrätysaste nousisi ehdotetuilla toimilla 5–10 prosenttiyksikköä nykyisestä. Kierrätysasteen kehittämistä tullaan seuraamaan ja tarvittaessa ehdotetaan lisätoimia, kuten erilliskeräyksen laajentamista sekä erilliskerätyn jätteen kierrättämistä edistävää ohjausta.

Uudet jätteiden erilliskeräystä koskevat velvoiterajat on tarkoitus saattaa voimaan asteittain alkaen heinäkuusta 2022. Ehdotuksen mukaan biojätteen erilliskeräys alkaa kaikissa taajamien vähintään viiden huoneiston kiinteistöissä viimeistään heinäkuussa 22. Pienmetallijätteen ja pakkausjätteen erilliskeräys alkaisi samoilla kiinteistöillä heinäkuussa 23. Sitten vuoden 24 heinäkuussa biojätteen erilliskeräys laajenisi yli 10 000 asukkaan taajamissa kaikille kiinteistöille eli myös omakotitaloille. Toki erilliskeräyksen sijasta biojätteen voi myös kompostoida. Tekstiilijätteen erilliskeräys käynnistyisi alueellisilla keräyspisteillä viimeistään vuoden 23 alusta.

Edellä mainitut valtakunnalliset velvoiterajat on tarkoitus antaa valtioneuvoston asetuksella. Kunta voisi jätehuoltomääräyksillä laajentaa tai laissa säädetyin edellytyksin määräaikaaisesti supistaa asetuksen mukaista erilliskeräystä. Näin velvoitteet joustaisivat paikallisten olosuhteiden mukaan.

Tuottajavastuujärjestelmiä koskevaa sääntelyä lisätään ja tarkennetaan nykyisestä. Tavoitteena on vähentää vapaamatkustusta ja ohjata tuotteiden valmistusta ekologisempaan suuntaan.

Tuottajavastuun soveltamisala ulotetaan myös kansainväliseen etäkauppaan. Muualle kuin Suomeen sijoittautuneet tuottajat voivat hoitaa tuottajavastuunvelvoitteensa Suomessa valtuutetun edustajan kautta tai liittymällä tuottajayhteisöön.

Tuottajavastuujärjestelmä tukee jatkossa entistä vahvemmin kestävästä tuotesuunnittelusta. Tuottajavastuunmaksuissa on suosittava tuotteiden kierrätettävyyttä, korjattavuutta, päivitettävyyttä ja uudelleen käytettävyyttä. Tuottajien tulisi tuottajavastuunvelvoitteistaan huolehtimiseksi liittyä tuottajayhteisöön.

Pakkausten tuottajayhteisön olisi jatkossa katettava toiminnassaan kaikki pakkausmateriaalit. Ehdotuksen mukaan pakkausten tuottajien ja kuntien olisi järjestettävä asumisessa syntyvän pakkausjätteen erilliskeräys yhteistoiminnassa. Tämä tarkoittaa sitä, että kunta kerää pakkausjätteen asuinkiinteistöiltä ja luovuttaa sen tuottajien järjestämään jätehuoltoon. Tuottajat korvaavat kunnille keräyksen aiheuttamia kustannuksia, jotta jätedirektiivin mukainen tuottajien kustannusvastuu toteutuu. Kunta puolestaan hyvittää tuottajilta saamansa korvaukset asukkaille jätemaksussa. Tuottajat järjestävät edelleen pakkausjätteen aluekeräyspisteitä kotitalouksille ja yrityksille sekä vastaanottoterminalit kuntien ja muiden toimijoiden keräämälle pakkausjätteelle.

Kunnan vastuulla olevien erilliskerättävien jätteiden osalta luovutaan kuljetusten kaksoisjärjestelmästä ja siirrytään kunnan keskitetysti kilpailuttamiin kuljetuksiin. Näin kiin-

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

teistöt saadaan laajemmin erilliskeräyksen piiriin, kuljetukset voidaan toteuttaa logistisesti tehokkaasti ja kunta voi kattavasti hyödyntää kullekin alueelle parhaiten soveltuvia keräysjärjestelmiä, kuten korttelikeräystä tai monilokerokeräystä. Sekajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksessa nykyinen kaksoisjärjestelmä säilyy. Tämä tarkoittaa, että kunta voisi näiden jätteiden osalta edelleen laissa säädettyjen edellytysten täytyessä siirtää kuljetuksen järjestämisen kiinteistön haltijan vastuulle. Niissä jätelajeissa, joissa kuljetus keskitetään kunnalle, kuljetusjärjestelmää koskevat siirtymäajat sidotaan erilliskeräysvelvoitteiden voimaantuloon.

Kilpailutettavien kuljetusten osalta varmistetaan entistä paremmin kaikenkokoisten yritysten mahdollisuudet. Jätelaissa edellytetään kunnan jätteenkuljetusurakoiden jakamista alueellisesti ja ajallisesti siten, että myös pienet yritykset voivat osallistua kilpailutuksiin ja saada urakoita. Lisäksi käynnistetään toimeenpanohanke, jossa ohjataan ja neuvotaan kuntia jätekuljetusten kilpailutusten järjestämisessä ja kuljetusyrittäjiä kilpailutuksiin osallistumisessa.

Myös jätteeksi luokittelun päättymistä koskevia säännöksiä uudistetaan. Tavoitteena on tapauskohtaisen viranomaispäätöksen sujuvoittaminen ja yhdenmukaistaminen, mikä edistäisi uusien tuotteiden kehittämistä jättemateriaaleista. Ehdotuksen mukaan jätteeksi luokittelun päättymisestä päätettäisiin sujuvoitetussa ympäristölupamenettelyssä. Ympäristöministeriö asettaa työryhmän seuraamaan säännösten toimeenpanoa ja arvioimaan tarvetta lainsäädäntömuutoksille.

Lakiesityksellä myös edistetään jätealan digitalisaatiota. Esimerkiksi vaarallisten ja eräiden muiden jätteiden kulun seurannassa siirrytään sähköisten siirtoasiakirjojen käyttöön, mikä ajan oloon keventää tähän liittyvää hallinnollista taakkaa. Raportointitietojen saatavuutta, jätetilastotietojen laatua sekä jätteiden valvonta- ja jäljittämisjärjestelmää on parannettava selvästi nykyisestä, jotta asianmukaisesta jätehuollosta ja kierrätyksen etenemisestä voidaan varmistua. Ympäristöministeriö on aloittanut mittavan jätetietojärjestelmän selvitys- ja kehitystyön.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys muuttaa kotitalouksien ja yritysten arkea monin tavoin. Jätehuoltopalvelut paranevat, ja yritysten liiketoimintamahdollisuudet kasvavat. Entistä useamman kierrätysmahdollisuudet paranevat, kun oman taloyhtiön jätekatoksesta löytyy oikea astia kierrätettävälle jätteelle. Yli puolet maan asukkaista tulee pakkausjätteen ja pienmetallijätteen erilliskeräyksen ja noin 65 prosenttia asukkaista biojätteen erilliskeräyksen piiriin.

Myös aluekeräyspalvelut paranevat. Muun muassa tekstiilijätteen keräys alkaa viimeistään vuonna 23, ja muovipakkausjätteen alueellisten vastaanottopaikkojen eli niin sanottujen Rinki-pisteiden määrä kaksinkertaistuu. Eniten parannukset näkyvät pienehköissä, alle 10–20 huoneiston kiinteistöissä. Tätä suuremmille kiinteistöille useat kunnat ovat jo nyt järjestäneet biojätteen ja pakkausjätteen erilliskeräyksen.

Erilliskeräyksen kustannukset nousevat valtakunnan tasolla noin 50 miljoonalla eurolla. Joillakin kiinteistöillä erilliskeräyksen laajentuminen edellyttää investointeja esimerkiksi uusiin jäteastioihin mutta toisaalta jätekustannukset pienenevät vähentyvän sekajätteen myötä. Kustannusten nousu kohdistuu valtaosin kaupan alan sekä elintarviketeollisuuden yrityksiin, jotka tuottajavastuun kantajina maksavat suuren osan pakkausjätteen jätehuollosta, ja siten kannusteet pakkausjätteen vähentämiseen lisääntyvät. Etenkin jätealan yritykset ovat uudistuksen voittajia, koska jätehuoltoon liittyvä liiketoiminta lisääntyy: Jätte-

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

den erilliskeräyksen lisääntyminen kasvattaa jätealan liikevaihtoa 50—80 miljoonalla eurolla. Yritysten työvoimatarve kasvaa noin 500 henkilötyövuodella.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ohjaa Suomea kohti kestävästä kiertotaloudesta ja EU:n asettamien tavoitteiden saavuttamista. Kuitenkin se on vasta lähtölaukaus. Ehdotettujen muutosten vaikuttavuutta ja vaikutuksia yhdessä muiden politiikkatoimien kanssa on seurattava järjestelmällisesti. Tarvittaessa on myös tartuttava lisätoimiin tavoitteiden saavuttamiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Edustaja Kopra.

14.12 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä jätelain uudistamiseksi. Esityksessä on lukuisia osa-alueita. Osa niistä juontaa juurensa EU:n jätesäädöspaketin vaatimuksista, ja osa taas on omaa kansallista säätelyä. Hyvää tässä esityksessä on esimerkiksi tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutusten vähentämiseen tähtäävät tuotekiellot. Myös erilliskeräysvelvoitteiden lisääminen on kannatettava ja kiertäystä lisäävä toimi.

Tosiasia on, että tällä hetkellä Suomessa käytössä oleva jaottelu ja jätteen keräyslogistiikka ovat hyvällä mallilla. Maassa on lukuisia yrityksiä, jotka hoitavat tehtävän siististi ja tehokkaasti. Jäteyhtiöillä on lokeroautot, joilla täyttöasteita seurataan ja keräilystä saadaan asiakkaan kannalta kustannustehokasta. Hallituksen ehdotus vie nyt pohjan pois niin sanotulta jätteenkuljetuksen kaksoisjärjestelmästä, joka on ollut toimiva ratkaisu jo pitkään. Vaikka se säilyykin sekajätteen osalta, se ei riitä, sillä yhä lisääntyvän lajittelun myötä sekajätteen määrä vähenee koko ajan. Sitä ei kannata ajaa, eikä kohta löydy enää yrityksiä sitä tekemään. [Timo Heinonen: Kuulitteko, keskusta?] Lakimuutos johtaa siihen, että pienet, innovatiiviset jätteenkeräisyhtiöt joutuvat erittäin altaalle ja mahdollisesti menevät nurin kokonaan, siirrytään kunnan kokonaan kilpailuttamaan malliin ja toiminta tulee keskittymään. Vaikka lakiesityksessä on siirtymäaika — muuten poikkeuksellisen lyhyt sellaiseksi — on lakiesitys epäoikeudenmukainen pieniä ja keskisuuria yrityksiä kohtaan. Työllisyyden ja yrittäjyyden kannalta tämä esitys on harmillinen. Vaikuttaa siltä, ettei yritysvaikutuksia eikä myöskään työllisyysvaikutuksia ole arvioitu lainkaan, tai ainakaan arvioita ei ole huomioitu.

Esityksen myötä asiakkaan mahdollisuus valita jätteenkuljetus itse kapenee ja aito kilpailu vähenee. Se johtaa väistämättä tehottomampaan toimintaan ja kustannusten kasvuun. Tämän me saimme jo kuulla ministerin puheenvuorosta. Tämän esityksen ehdotusten sijaan tulee jatkossakin varmistaa vapaa erilliskeräys koko maassa ja sen myötä myös aito kilpailu. Tällöin palvelut jalostuvat ja paikallinen yrityskehitys myös kasvaa ja kehittyy. Tosiasiassa hallitus luo nyt kunnallisia tai maakunnallisia monopoleja, joissa kunnat antavat keräämisen omistamiensa yhtiöiden tehtäväksi. Kunnille siirretään tällä esityksellä yksityisiltä yrityksiltä noin 50–80 miljoonan euron liiketoiminta. Esimerkiksi pakkausjätteen keräyksen järjestämiseksi on olemassa jo hyvin toimiva yritysten hoitama markkina, joka nyt otetaan yhteiskunnan haltuun.

Arvoisat kollegat, tämä on esimerkki tämän päivän sosialismista. SDP:n johtamasta hallituksesta puhuttaessa todellakin on oikeutettua käyttää tarkennusta ”vasemmistohallitus”. [Timo Heinosen välihuuto] Kiertotalous ja kierrättäminen ovat arvokkaita asioita, ja niitä kannattaa pyrkiä tietenkin lisäämään. Harmillisesti tämä esitys ei edistä tällaista ympäristöystävällistä toimintaa vaan taannuttaa sitä. [Hanna Sarkkisen välihuuto] Hallituksen esi-

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

tys on taantumuksellinen: se heikentää pieniä ja keskisuuria yrityksiä, lisää hallintoa ja byrokratiaa — minkä ministeri itsekkin jo tunnusti — mikä johtaa kasvaviin kustannuksiin, mutta sitä vasemmistohallitus ilmiselvästi haluaakin. Työpaikkojen määrä vähenee, ja yhä useampi joutuu työttömäksi. Hallituksen työllisyystavoite karkaa entistä kauemmaksi, mutta kuka vasemmistohallituksen työllisyystavoitteisiin muutenkaan enää uskoo? Vaikeaa on myös uskoa kuitenkin se, että keskustapuolue aidosti haluaa olla mukana tällaisessa maamme näivettävässä sosialistisessa toiminnassa, mutta niin se vain taitaa olla.

Lähtökohtaisesti tämänhetkisessä tilanteessa, jossa olemme sopineet käsittelevämme vain koronan hoidon kannalta kriittisiä lakiesityksiä, mielestäni tätä hallituksen esitystä ei tulisi lainkaan ottaa käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen.

14.17 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri, edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Edustaja Kopra päätti puheenvuoronsa siihen, että eduskunnassa on sovittu, että käsitellään vain koronaan liittyviä sekä kiireellisiä asioita, ja on näiden pelisääntöjen vastaista tuoda tämä esityskokonaisuus nyt eduskunnan käsittelyyn. [Perussuomalaisen ryhmästä: Kyllä!] On arvioitava tämän keskustelun aikana, onko tämä syytä siirtää esimerkiksi syksyn istuntokaudelle.

Tässä käsittelyssä siis Sanna Marinin hallituksen esityksellä toteutetaan kiertotalouspakettia yhdyskuntajätteiden ja pakkausjätteiden korkeammasta kierrätystavoitteesta. Ehdotus siis tiukentaa merkittävästi biojätteen ja pakkausjätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitetta, ja ymmärtääkseni tästä ollaan aika laajasti yksimielisiä, että nämä tavoitteet ovat hyviä. Esitys pitää sisällään kuitenkin myös muutoksia tämän niin sanotun jätehuollon vastuunjaon malleihin, ja hämmästelen sitä, että tällaista jätteiden ja yritystoiminnan alasajoa, sosialisointia keskusta ja RKP ovat pönkäpuolueina tukemassa tämän vasemmistohallituksen riveissä.

Kyse ei siis tässä esityksessä ole yksin korkeampien kierrätystavoitteiden saavuttamisesta, vaan pääministeri Sanna Marinin hallitus haluaa myös muuttaa nykyistä yritysten ja kuntien vastuunjakoa jätteistä. Vahva ideologia värittää soten tapaan myös tätä esitystä. Yritykset halutaan, arvoisat keskustan harvat edustajat, jotka täällä olette, syrjään, ja kunnallisten jäteyhtiöiden asemaa ja valtaa halutaan vahvistaa. Kunnallisille jäteyhtiöille tulee muun muassa suuri rooli pakkausjätteiden tuottajavastuun toteuttamisessa.

Esityksen mukaan tuottajien pitäisi jatkossa yhteistoiminnassa kuntien kanssa järjestää asuinkiinteistöjen pakkausjätteiden keräys. Motiivina tässä esityksessä on ollut selkeytys. Mutta mitä vielä, tässä itse asiassa järjestämisvastuu pilkotaan 310 kunnalle ja niiden hallinnoimille jäteyhtiöille. Ja toisaalta sitten esityksessä puhutaan tuottajien kustannusvastuusta, joka rajattaisiin 80 prosenttiin, ja me tiedämme hyvin, että EU on parhaillaan harmonisoimassa tuottajavastuusäätelyä ja siellä indikoidaan vahvasti täyttä 100:aa prosenttia tähän kustannusvastuuseen. Eli tämä hallituksen esittämä malli on jo siis lähtökohtaisesti ristiriitainen tulevan standardin kanssa.

Niin kuin edustaja Kopra tuossa edellä totesi, tässä luodaan siis pakkausjätteiden kunnallinen monopoli, jonka kunnat sitten siirtävät omistamiensa jäteyhtiöiden toteutettavaksi. [Jussi Halla-aho: Sinne saadaan suojatyöpaikkoja!] Ministeri totesi, että tässä siirretään 50—80 miljoonan euron arvoinen liiketoiminta kuntien jäteyhtiöille. Arvoisa keskust, tämä on pois maakuntien pieniltä jätealan yrityksiltä ja toimijoilta. Kuinka te kehtaatte? Ja

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

niin kuin edustaja Kopra tuossa edellä totesi, pakkausjätteiden keräykseen on kuitenkin jo nyt syntynyt yksityisten yritysten hoitama markkina, jota lakiehdotuksella rajoitetaan.

Itse asiassa kannustan kaikkia tämän asian käsittelyyn osallistuvia tutustumaan professori Kuoppamäen arvioon, asiantuntijalausuntoon, jossa hän tuo esille sen, että lainsäädännöllinen ratkaisu tuottaa valtioneuvostokiriskin, minkä vuoksi lainsäädäntöpaketti tulisi siis notifioida ennen kuin se voidaan ottaa Suomessa käyttöön. Hänen lausunnossaan tunnustetaan myös kasvavat riskit kilpailuneutraliteetin vaarantumiselle.

Vahvaan kuntavastuuseen perustuvaan malliin näyttää tässä asiassa haetun mallia Ruotsista. Mutta valmisteluaineistossa kuitenkin sivuutetaan, arvoisa ministeri, täysin se, että Ruotsissa tämä vahva kuntavastuu on jo johtanut kilpailuneutraliteettihaasteisiin. Itse asiassa Rambollin johtava asiantuntija Joonas Hokkanen on laatinut hetki sitten Ruotsin hallitukselle selvityksen, missä tarkasteltiin tämän kunnallisen järjestelmän asteittaista purkamista nimenomaan näiden havaittujen epäkohtien vuoksi. Pitäisin erittäin tärkeänä, että sekä professori Petri Kuoppamäki että asiantuntija Joonas Hokkanen tulisivat kuuliksi vielä tämän asian valiokuntakäsittelyssä.

Pakkausjätteiden kierrätyksestä, jätteiden kierrätyksen järjestämisestä, päätettiin eduskunnassa vuonna 2015, ja muistan kun tätä lakikokonaisuutta aikanaan täällä valmisteltiin. Pakkausjätteen tuottajavastuun toteutumisen jälkeen kierrätys on maassamme ottanut merkittäviä harppauksia eteenpäin. Itse asiassa tuoreimpien tilastojen valossa pakkausala onkin näillä näkymin jo saavuttanut, tai itse asiassa hyvin pian saavuttamassa, kiristyvät kierrätystavoitteensa, eikä lisäsääntelylle ylipäätään ole tarvetta tässä vaiheessa. Kysyisinkin esittelevältä ministeriltä, ministeri Mikkoselta: miksi te nyt käsittelyyn tuodussa esityksessä käytätte vuoden 2016 tilastoja ettekä tuoreimpia tietoja? Vanhoihin tietoihin nojaaminen antaa harhaanjohtavan kuvan maamme jätehuollon tehostamistarpeesta.

Arvoisa puhemies! Pidän itse asiassa tarpeettomana tätä jätehuollon kunnallistamisesitystä. Kaikki muut maamme tuottajavastuujärjestelmät toimivat täysin markkinaehtoisesti, ja ne ovat osoittaneet itse asiassa tehokkuutensa eurooppalaisessa vertailussa. Pakkausjätteiden tuottajavastuun ei pitäisi erota esimerkiksi paperin tuottajavastuusta. Paperin osalta järjestelmä on meillä Suomessa markkinaperusteinen ja kuluttajille täysin maksuton, ja sillä on saavutettu EU:n korkeimmat talteenottoasteet. Miksi tänne tehdään toisenlaista järjestelmää?

Arvoisa puhemies! En oikein ymmärrä, että tämä kokonaisuus, millä ei ole sellaista kiirettä, mitä on annettu ymmärtää, että tämä pitää keskellä koronavirusta käsitellä, tuodaan eduskunnan käsittelyyn tällä supistetulla kokoonpanolla, vähän kyseenalaisella, helposti kyseenalaisella valiokuntakäsittelyllä, etäkuulemisilla ja muilla. Mielestäni tässä rikotaan tätä yhteistä sopimusta, jonka olemme tehneet siitä, että eduskunnassa käsitellään ainoastaan esityksiä, [Puhemies koputtaa] jotka ovat itse asiassa koronaan liittyviä tai muuten kiireellisiä. [Jussi Halla-aho: Eipä ole ensimmäinen kerta!]

Arvoisat kollegat, erityisesti hallituspuolue keskustan kansanedustajat, tämä teidän vasemmistohallituksenne esittämä uudistus tällaisenaan [Puhemies koputtaa] on hyvin vahingollinen suomalaisille yrityksille ja kallis suomalaisille ihmisille.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että tämän asian käsittely siirretään lokakuun 24. päivän täysistuntoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen on ehdottanut, että asia pannaan pöydälle 24. päivä lokakuuta mahdollisesti pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Edustaja Heinonen, on todennäköistä, että tuona päivänä ei ole täysistuntoa. Haluatteko...

Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Se oli sunnuntaipäivä, niin ettei tule pyhäisiä, ehdotan tiistaita 26. päivä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pyhäiselle työlle ei ole siunausta.

Edustaja Heinonen on ehdottanut, että asia pannaan pöydälle 26. lokakuuta pidettävään täysistuntoon. Asia siis jää pöydälle. Onko muita ehdotuksia pöydällepanon ajankohdasta? — Edustaja Satonen.

Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Heinosen tekemää tekemää esitystä. On itsestäänselvää, että tämä asia ansaitsee perusteellisen ja asianmukaisen käsittelyn, ja tällä ei todellakaan ole sellaista kiirettä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Östman.

Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Myöskin minä kannatan edustaja Heinosen tekemää pöydällepanoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Taimela.

Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Teen vastaehdotuksen niin, että tämä otetaan käsittelyyn seuraavassa istunnossa — onko se sitten tänään toisessa istunnossa tai sitten huomenna.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Eli kummassa?

Katja Taimela sd: Seuraavassa istunnossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Werning.

Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Kannatan tässä edustaja Taimelan tekemää esitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Mikkonen.

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen: Arvoisa puhemies! Täällä on kysytty, miksi tämä lakiesitys on tuotu tänne nyt käsittelyyn, vaikka on tämä korona-aika menossa. No, sen vuoksi, että tämä jätelakiehdotus täytäntöönpanee EU:n jätedirektiiviä, jonka deadline oli jo viime kesänä. Tästä on rikkomuskanne vireillä, ja sen takia hallitus haluaa tuoda tämän, että Suomi ei joudu tähän rikkomusmenettelyyn ja sakkoja maksamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin varmasti, mutta nyt, arvoisa ministeri, keskustellaan ainoastaan pöydällepanon ajankohdasta.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Keskustelu pöydällepanosta päättyi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelun kuluessa on tehty kaksi kannatettua ehdotusta asian pöydällepanosta, joten asiasta on äänestettävä, ja äänestys tapahtuu tässä istunnossa pienen tauon jälkeen.

Istunto ja asian käsittely keskeytetään, ja istuntoa jatketaan kello 14.45.

Täysistunto keskeytettiin kello 14.29.

Täysistuntoa jatkettiin kello 14.45.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan kello 14.29 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 3. asian käsittelyä.

Timo Heinonen on Arto Satosen kannattamana ehdottanut, että asia pannaan pöydälle 26.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

Katja Taimela on Paula Werningin kannattamana ehdottanut, että asia pannaan pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

Selonteko hyväksyttiin.

Katja Taimelan ehdotus ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 33, ei 23; poissa 143 (äänestys 1).

Asia pantiin pöydälle seuraavaan, tänään 7.4.2021 pidettävään täysistuntoon.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain ja Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 16/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Vanhanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.48 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksellä eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain ja Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi pantaisiin kansallisesti täytäntöön sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta annettu EU-direktiivi.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimukset [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja valvonta ovat tähän asti perustuneet samaan sääntelyyn...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, ministeri Vanhanen. — Nyt ne edustajat, joilla on jotain muuta keskusteltavaa, siirtykää salista ulos. — Ministeri Vanhanen, olkaa hyvä.

...jota sovelletaan luottolaitosten vakavaraisuusvaatimuksiin ja valvontaan. Koska vakavaraisuusvaatimukset on suunniteltu ensisijaisesti luottolaitosten tarpeisiin, ne ovat soveltuneet huonosti muille kuin kaikkein suurimmille sijoituspalveluyrityksille. Vuoden 19 lopussa annettiin EU-direktiivi, joka koskee nimenomaan sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvontaa ja vaatimuksia, ja sen toimeenpanosta tässä on siis kyse.

Sijoituspalvelulaista ehdotetaan muutettavaksi säännökset sijoituspalveluyritysten perustamispääomavaatimuksista ja lisättäväksi säännökset hallinto- ja ohjausjärjestelmistä, riskien käsittelystä ja palkitsemisesta, vakavaraisuuden valvonnasta sekä hallinnollisista seuraamuksista.

Finanssivalvonnasta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi tarpeelliset täsmennykset määritelmiin, toimivaltuuksiin ja tehtäviin. Lisäksi lakiin tehtäisiin muita teknisluonteisia korjauksia.

Luottolaitostoinnista annettuun lakiin ehdotetaan eräiden toimilupasäännösten muuttamista ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuussääntelyn eriyttämisestä johtuvia muita muutoksia. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annettuun lakiin taas ehdotetaan tehtäväksi teknisluonteisia säännösmuutoksia.

Sijoitusrahastolakiin ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin ehdotetaan lisäksi vähimmäispääomavaatimuksia koskevia muutoksia, jotka koskevat sijoituspalveluja tarjoavia toimijoita. Lisäksi rahastoyhtiöiden ja vaihtoehtorahastojen hoitajien omien varojen vähimmäismäärää koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi direktiivimuutosta vastaavat muutokset.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 27.6.2021. — Tämä puhe ei ollut itseni kirjoittama.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Essayah.

14.51 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah, mikrofonin päälle, niin kirjoittamanne puhe kuuluu.

Kiitoksia, arvoisa puhemies! Todellakin tämä sijoituspalveluyrityksiä koskeva vakavaraisuusvaatimus ja valvontadirektiivin kansallinen täytäntöönpano on varmastikin tarpeellinen, ja oikeastaan tässä tilanteessa ainut kysymys liittyykin siihen, onko tässä ylipääntensä minkä verran ollut tätä niin sanottua kansallista harkintaa ja liikkumavaraa vai onko tämä hyvin pitkälti vain suoraan sieltä EU-sääntelystä tulevaa ja toimenpistettävää tekstiä. Elikä onko tässä minkä verran käytetty kansallisesti harkintaa esimerkiksi liittyen näihin pääomavaatimuksiin tai joihinkin vastaaviin?

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain, Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain sekä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 18/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Vanhanen.

Keskustelu

14.52 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Essayahin äskeisen asiakohdan kysymyksen osalta on paras hakea vastausta asiantuntijakuulemisesta valiokunnassa, en pysty varmuudella itse vastaamaan tuohon.

Tässä esityksessä eduskunnalle taas annetaan esitys laeiksi arvonlisäverolain, Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain sekä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n muuttamisesta. Tässä ehdotetaan tehtäväksi muutokset, joita niin sanottu EU:n etämyyntidirektiivi edellyttää.

Esityksen mukaan arvonlisäverolakiin otettaisiin sekä EU:n sisäisen että EU-alueelle maahantuotavien tavaroiden etämyynnin käsitteet. Arvonlisäverovelvollisuus koskisi tiettyin edellytyksin myös elinkeinonharjoittajaa, joka mahdollistaa tavaroiden myynnin käyttämällä sähköistä rajapintaa. Tällaisen elinkeinonharjoittajan katsottaisiin ostaneen tavarat niiden myyjältä ja myyneen ne ostajalle. Veron suorittamisvelvollisuus syntyisi silloin, kun ostajan maksu on hyväksytty.

Esityksellä poistettaisiin siis enintään 22 euron tavaralähetysten vapautus maahantuonnin arvonlisäverosta. Vapautus on antanut kilpailuetua EU:n ulkopuolelta tapahtuvalle etämyynille. Lisäksi enintään 150 euron arvoisiin lähetyksiin sisältyvien maahantuotavien tavaroiden etämyynille otettaisiin käyttöön uusi yhden yhteyspisteen rekisteröinti-, ilmoitus- ja maksujärjestelmä. Nykyisestä poiketen etämyynti tapahtuisi EU:n alueella silloinkin, kun tavaroiden vastaanottaja on maahantuojaa, jos myynti on ilmoitettava uudessa erityisjärjestelmässä. Tällainen myynti verotettaisiin Suomessa, jos tavaroiden kuljetus ostajalle päättyy Suomessa.

Järjestelmää käytettäessä maahantuonti olisi verotonta ja myyjä tilittäisi veromyyntineistä järjestelmän kautta Verohallinnolle kuukausittain. Jos verovelvollinen olisi sijoittautunut EU:n ulkopuolelle, hänen on nimettävä välittäjä, joka olisi veronmaksuvelvollinen ja täyttäisi erityisjärjestelmän velvoitteet verovelvollisen nimissä. Jos etämyyjä ei käytä maahantuotavien tavaroiden erityisjärjestelmää tavaroiden vastaanottajan puolesta, tavarat

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Tullille esittävä kuljetusliike voisi ilmoittaa ja maksaa arvonlisäverot vastaanottajan puolesta uuden yksinkertaistavan erityisjärjestelyn mukaisesti.

EU:n ulkopuolelle sijoittautuneita myyjiä koskeva yhden yhteyspisteen erityisjärjestelmä ja EU:hun sijoittautuneita myyjiä koskeva vastaava järjestelmä laajennettaisiin kattamaan kaikki muille kuin elinkeinonharjoittajille myydyt palvelut. EU:n sisäinen tavaroiden etämyynti verotettaisiin jatkossa kulutusvaltiossa riippumatta sinne tapahtuneen myynnin määrästä. Etämyynti verotettaisiin siten Suomessa, jos tavaroiden kuljetus ostajalle päättyy Suomessa.

Pienten yritysten hallinnollisen taakan helpottamiseksi ainoastaan yhteen jäsenvaltioon sijoittautuneen myyjän suorittama EU:n sisäinen tavaroiden etämyynti verotettaisiin kuitenkin kuljetusten alkamisjäsenvaltiossa, jos toiseen jäsenvaltioon tapahtuneiden radio- ja televisiolähetyspalvelujen, sähköisten palvelujen tai telepalvelujen myyntien ja EU:n sisäisten tavaroiden etämyyntien kokonaisarvo EU:n alueella olisi enintään 10 000 euroa kalenterivuodessa. Arvonlisäverolakiin tehtäisiin lisäksi erityisjärjestelmiä käyttävien verovelvollisten hallinnollisen taakan keventämiseksi eräitä muutoksia sekä teknisluonteisia muutoksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääsääntöisesti 1.7. tänä vuonna.

Eli tässä on kyse siitä, että poistettaisiin tämä enintään 22 euron tavaralähetysten vapaus maahantuonnin arvonlisäverosta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Marttinen.

14.56 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille asian esittelystä.

Pidän tätä esitystä sinänsä erittäinkin tervetulleena, sillä se tiivistää meidän veropohjaamme ja puuttuu tähän ongelmaan, joka on ollut käsillä jo useita vuosia ja jossa nämä enintään 22 euron arvoiset tavaralähetykset, jotka ovat tulleet yhteisön ulkopuolelta, ovat olleet arvonlisäverosta vapautettuja. Sinänsä tietysti tämän myötä vastaavasti nämä tavaramäärät, jotka sitten taas ovat tullauksen ja Tullin hallinnon piirissä, kasvavat erittäin merkittävästi. Tämä on tietysti yksi asia, jota nyt tämän myötä, kun tämä uusi lainsäädäntö tulee voimaan, täytyy seurata ja katsoa, miten nämä asiat tulevat menemään eteenpäin.

Olemme kuulleet valtiovarainvaliokunnan verojaostossa, että tähän on liittynyt osaltaan myös huolia, mutta näen asian näinpäin, että esitys on kyllä sinänsä hyvin valmisteltu ja perusteltu. Nyt on vain tärkeää huolehtia siitä, että nämä menettelyt ovat sujuvia siten, että tavarat taas kulkevat nopeasti tilaajilleen, kuluttajille, eivätkä ne jää vastaavasti esimerkiksi Tullin hallinnon rattaisiin. Tätä on tietysti tärkeä ja hyvä tarkastella myös jatkossa, miten tämä lainsäädäntö on tältä osin toiminut. Kaiken kaikkiaan siis esitys kuitenkin parantaa nimenomaan kotimaisten verkkokauppojen ja EU-alueella toimivien verkkokauppojen kilpailukykyä suhteessa vaikkapa kiinalaisiin ja muihin globaaleihin verkkokauppoihin, jotka ovat pystyneet kuitenkin ilman arvonlisäveroa toimittamaan EU-alueelle näitä alle 22 euron arvoisia lähetyksiä.

Elikkä tältä osin, puhemies, vihreää valoa tälle, vaikka tietysti tiettyjä ongelmia esitykseen on liittynyt. Niitä on totta kai, luonnollisesti, hyvä seurata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

14.58 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja edustaja Marttiselle hyvästä puheenvuorosta — niihin on helppo yhtyä.

Tällä esityksellä nimenomaan tuodaan edes vähän samalle viivalle nyt suomalaisia ja eurooppalaisia toimijoita verotuksen näkökulmasta, kun tämä alle 22 euron verovapaus EU:n ulkopuoliselta etämyynniltä ja postimyynniltä poistetaan. Tämä tiivistää meidän veropohjaamme. Kasvavassa määrin näitä erilaisia pieniä paketteja tilataan näistä ulkomalaisista postimyynneistä ja aika usein nimenomaan Kiinasta ja tästä suunnasta.

Kysyisin ministeri Vanhaselta arviota siitä, minkä verran tämä aiheuttaa sitten kustannuksia valvonnan näkökulmasta, kun paketteja tulee. Tiedämme, että tänäkin päivänä jonkun verran paketteja tulee niin, että ne pääsevät läpi tullista ja niistä ei arvonnäkökulmaa tule vastaanottajalle. Nyt kun sieltä alkaa tulla sitten pieniä kirjekuoria ja erilaisia lähetyksiä, missä näitä tämän hintaluokan tuotteita on, niin kysyisin: Miten tämän kustannukset on arvioitu? Päästäänkö plussalle, vai onko tämä enempiin tällainen oikeudenmukaisuuskysymys, että kaikista vero siitä huolimatta maksetaan, vaikka se aiheuttaisi meille enemmän kustannuksia?

No, sitten tietysti tämä valvonta on vähän oma asiansa — ei kuulu valtiovarainministerin rooteliin — mutta olisi tärkeää, että myös näiden tuotteiden valvontaa pystyttäisiin parantamaan. Sieltä tulee paljon leluja, paljon pientä elektroniikkaa, paljon pientä tavaraa, jonka turvallisuudesta ei ole sellaisia takeita kuin suomalaisen kivijalkakaupan tai eurooppalaisen nettikaupan myymällä tavaralla on materiaalien turvallisuuden näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Jos tohtisin, niin sanoisin lyhyesti vielä tuosta pakkausjätteestä — josta hetki sitten puhuimme, mutta kun omasta esityksestäni se esitys siirtyi eteenpäin — en sen enempää kuin sen, että täältä tulee muuten äärimmäisen paljon myös tätä pakkausjätettä, ja se on osa tätä kokonaisuutta myös.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Vanhanen.

15.01 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Valitettavasti minulla ei ole tässä nyt kokonaisuudesta. Siinä on varmaan arviointi niistä kustannuksista. Tämä tulee edellyttämään kyllä lisähenkilöstöä Tulliin, veroilmoitusten käsittelyyn, tullivalvontaan ja operatiiviseen riskianalyysiin. Luonnollisesti tämä myös tuottaa tuloja, [Timo Heinonen: Enempi vai vähempi?] mutta taas valtion budjetin kehysmenettelyssä menoja on kavennettava, sikäli kuin näitä tulee.

Myös tämän esityksen ja uudistuksen, muutoksen ajoitus on nytten tärkeä, että tämä saadaan nyt toteutettua. Pandemiakriisi on ilman muuta lisäämässä ihmisten valmiutta ja tottumusta verkko-ostosten tekoon, ja myös hyvin pieniä tavaraeriä tilataan yhä enemmän verkosta. Tässä rinnalla tulee myös tämä pakkausjättekysymys, johonka onneksi meillä jätehuolto on kyllä pitkälle virittäytynyt. Mutta ajallisesti on hyvä, että tämä saataisiin tänä vuonna aikaan, niin että päästäisiin eroon siitä kilpailua vääristävästä tekijästä, joka tähän nykyiseen säädökseen on selvästi sisältynyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvonnasta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 23/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Vanhanen.

Keskustelu

15.03 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi Euroopan unioniin saapuvien tai sieltä poistuvien käteisvarojen valvonnasta ja siihen liittyviksi laeiksi ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, jolla täydennetään vastaavaa EU-asetusta. Samalla kumottaisiin laki Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta. Lisäksi muutettaisiin rikoslain maahantuontiin ja maastavientiin liittyviä rikoksia koskevaa lukua ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annettua lakia.

EU-asetuksen mukaan vähintään 10 000 euron käteisvaroista tulee antaa toimivaltaiselle viranomaiselle asetuksessa säädetyt tiedot sisältävä ilmoitus. Uusi laki olisi EU-asetusta täydentävä ja täsmentävä, ja sitä sovellettaisiin rinnakkain asetuksen kanssa. Kansalliset säännökset täydentävät asetusta muun muassa kansallisten viranomaisten toimivaltuuksia, tiedonluovuttamista ja ilmoitusvelvollisuuden täyttämättä jättämisen seuraamuksia koskevilla säännöksillä.

Uusi EU-asetus seuraa pääpiirteittäin nykyistä asetusta, joten vastaavasti myös ehdotettava uusi kansallinen laki seuraisi pitkälle nykyistä lakia. Henkilöllä olisi jatkossakin velvollisuus tehdä ilmoitus, jos hän kuljettaa mukanaan vähintään 10 000 euroa asetuksen määritelmässä tarkoitettuja käteisvaroja. Valvontaa kuitenkin laajennettaisiin uudenlaisiin kuljetustapoihin ja myös käteisrahojen määritelmää laajennettaisiin. Lisäksi eri viranomaisten ja jäsenmaiden välistä tietojenvaihtoa tehostetaan. Rikoslain tulliselvitysrikoksia koskevaan pykälään ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annettuun lakiin tehtäisiin uudesta sääntelystä johtuvat tekniset muutokset.

Nämä lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 3. kesäkuuta tänä vuonna

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

15.05 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämäkään puheenvuoro ei tainnut olla valtiovarainministerin omasta päästä suoraan. Ei ollut kritiikki, vaan olen luultavasti sitä mieltä, niin kuin ministerikin, että myöskin tämä asia kannatti esitellä tuon sisältönsä osalta, eli se on arvokasta — itse asiassa se on hyvin merkittävää.

Tässä näkyy nyt Euroopan unionin vaikutus Suomeen positiivisella tavalla siten, että me tätä rahan liikettä valvomme nyt tarkemmin erityisesti tässä vaiheessa, kun me tiedämme, että meillä on erittäin paljon niin sanottua likaista rahaa. Harmaan talouden alueella liikkuu käteisvaroja myöskin, ja tässä tarvitaan nyt selkeästi valvontaa. Nyt tämä kansallinen

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

lainsäädäntö, niin kuin ministeri tuossa äsken esitteli, tulee myöskin tältä osin tehostumaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkonen.

15.06 Petri Honkonen kesk: Arvoisa puhemies! Tosiaankin tämä käteisvarojen kuljettaminen, rahanpesu liittyy poikkeuksetta järjestäytyneeseen rikollisuuteen, huumausainerikollisuuteen ja terrorismiin, ja sitä tällä on tarkoitus ehkäistä, ja hyvä niin. Niin kuin tässä edellä edustaja Kiljunen totesi, hyvä niin, että EU toimii niissä asioissa, joissa sen kuuluukin toimia, eli rajat ylittävää rikollisuutta torjuu tältä osin. Toki aina näissä kohdin kannan huolta siitä, lisääntykö hallinnollinen taakka. Otaksun, että tässä tietysti Tulli on se keskeinen toimija, mutta varmaan on perusteellisesti tässä hallituksen esityksessä harkittu, miten se mahdollisimman mutkattomasti ja jouhevasti hoidetaan. Kannatettava esitys kaikin puolin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 29/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Vanhanen.

Keskustelu

15.07 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi ehdotetaan muutettavaksi kaikkiaan viittä eri lakia: kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettua lakia, Finanssivalvonasta annettua lakia, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia, Finanssivalvonnan valvontamaksusta annettua lakia ja sijoituspalvelulakia.

Esitys on hyvin tekninen, ja sillä pannaan kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi eräiden rahoitusmarkkinoita koskevien direktiivien muuttamisesta, joka annettiin Euroopan finanssivalvontajärjestelmän tarkistuksen yhteydessä. Muutoksen myötä niin sanottujen raportointipalvelujen tarjoajien valvonta siirrettäisiin kansalliselta tasolta EU-tasolle eli Finanssivalvonnalta Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia muutettaisiin siten, että laissa huomioitaisiin unionin tasolla Euroopan pankkiviranomaiselle keskitettävät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvät tehtävät.

Esityksen tarkoituksena on myös lisätä Euroopan finanssivalvontajärjestelmän tarkistusta koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Lisäksi tehtäisiin vähäisiä tarkistuksia kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettuun lakiin ja Finanssivalvonnasta annettuun lakiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan siten, että 3. lakiehdotus tulee voimaan 30. kesäkuuta tänä vuonna ja muut lakiehdotukset ensi vuoden 1. päivänä.

Hallituksen esitykseen sisältyvillä ehdotuksilla ei ole juurikaan vaikutuksia Suomessa toimiviin yrityksiin, sillä mainittuja palveluja ei tällä hetkellä tarjota Suomeen sijoittuneissa yrityksissä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan työjärjestyksen 8 a luvun soveltamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan. — Edustaja Ovaska.

Keskustelu

15.10 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Vihdoista viimein saamme tämän työjärjestyksen muutosesityksen, että valiokunnat voisivat alkaa pitää etäkokouksia virallisesti. Se on hyvä ja välttämätöntä tässä tilanteessa, jos ajatellaan, että asioita viedään eteenpäin. Toinen asia sitten on, jos ei asioita haluta viedä eteenpäin. Sitten niitä ei tarvitse pitää.

Nythan käytännössä valiokunnat ovat noin kerran viikossa saattaneet pitää virallisen kokouksen läsnä ollen, jotta on saatu asiat hoidetuksi. Tämä on tietysti ryhmien välillä yhteisesti sovittu, ja näitä työskentelytapoja muutenkin yhdessä on mietitty. En tiedä, mihin edustaja Heinonen viittasi päivän ensimmäisessä pykälässä, kun hän puhui, että ”supistettulla kokoonpanolla, vähän kyseenalaisella, helposti kyseenalaisella valiokuntakäsittelyllä, etäkuulemisilla”. En pidä niin kyseenalaisina tällaisia etäkuulemisia vaan erittäin tarpeellisina sitä kautta, että asiat etenevät.

Tässä meillä ei ole mielestäni varaa pitkään pitää eduskuntaa puolikäynnillä sillä tavalla, että hallituksen esitykset jäisivät kasaantumaan ja niitä ei sitten käsiteltäisi, joten on tärkeää, että mahdollisimman pian myös valiokunnat saisivat niitä eteenpäin. Tätä esitystä, jossa nämä viralliset valiokunnan kokoukset voisivat olla etänä, esitetään olemaan voimassa toukokuun loppuun asti, eli toivottavasti myös sitten, kun tämä toiminta mahdollistuu tä-

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

täkin kautta, päästäisiin normaaliin päiväjärjestykseen jossakin vaiheessa, koska meillä ei ole varaa viivyttää muutenkaan päätöksiä, eikä myöskään koronan varjolla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Aittakumpu — edustaja Aittakumpu poissa. Edustaja Kinnunen — edustaja Kinnunen poissa. Edustaja Mäkelä.

15.12 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Sinänsä on positiivinen asia, että tällaisia poikkeusjärjestelyjä ja etäkokousjärjestelyjä voidaan soveltaa ja niitä kehitetään tähän epidemiatilanteeseen ja kenties tuleviinkin epidemiatilanteisiin, koska voi olla, että ei tämä korona ainutkertaiseksi sellaiseksi jää.

Mutta haluaisin kiinnittää huomiota tässä asiassa jo aiemmin tämän istunnon aikana esille tulleen kysymykseen siitä, että näiden poikkeusolojen varjolla yritetään viedä läpi asioita, jotka normaalisti päätyisivät hyvinkin laajaan julkiseen keskusteluun, hallitus joutuisi vastaamaan niistä julkisuuden edessä, äänestäjien edessä, ja nyt ne pystytään ikään kuin piilottamaan poikkeusoloissa näiden etäkäsittelyiden ja poikkeusjärjestelyiden taakse. Eli tämä näkökohta pitää huomioida ehdottomasti minkä tahansa poikkeusjärjestelyn soveltamisessa, että poikkeusjärjestelyt on tarkoitettu poikkeusasioiden käsittelyyn, sellaisten asioiden, jotka ovat välttämättömiä koronatilanteen ratkaisemiseksi tai joista seuraa Suomelle jokin kansainvälinen sanktio EU:n suunnalta, ellei niihin reagoida. Kaikki muut poliittiset hankkeet, kiistanalaiset kysymykset ja vastaavat — niitä ei missään tapauksessa tule pystyä edistämään poikkeusolojen varjolla tai niihin rakennettujen järjestelyjen kautta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkonen.

15.13 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On tosiaankin hyvä, että tässä kohta vuoden kestäneiden poikkeusolosuhteiden jälkeen nyt saadaan viimein tämä työjärjestyksen uudistus etenemään. Eduskunnan työjärjestyksestään säädetään lailla, ja sen käsittelee sitten perustuslakivaliokunta, ja siellä varmasti tämän perin pohjin käymme läpi. En näe siinä ongelmia. Tämä on välttämätön asia, jotta tämän talon toimintakyky säilyy myös sellaisissa vielä tätäkin vakavammissa epidemiatilanteissa, joissa näillä järjestelyillä, mitä meillä nyt on käytössä, ei pystytä tilannetta hoitamaan.

Tässä nyt edustaja Mäkelä lähti juuri pois, mutta vähän oudoksun hänen puheenvuoroaan, minkä hän tässä edellä esitti. Itse en kyllä hahmota tätä kritiikkiä, minkä hän tässä nosti esille, kuinka näiden poikkeusjärjestelyjen taakse voitaisiin jotain piilottaa, koska menettelytavathan ovat aivan samanlaisia sitä lukuun ottamatta, että asiantuntijoita kuullaan etäyhteyksillä. Joka tapauksessa valiokuntien kokoukset ja asiantuntijakuulemiset ovat luottamuksellisia. Tämän talon toiminta on poikkeusoloissa aivan yhtä avointa kuin muissakin olosuhteissa. Minä en kerta kaikkiaan hahmota, mitä täällä nyt ylipääntensä voitaisiin piilottaa. No, valitettavasti edustaja Mäkelä joutui kiireidensä vuoksi poistumaan — hän olisi voinut tätä tarkemmin tässä perustella.

On aivan toinen keskustelu sitten se, missä järjestyksessä täällä näitä asioita käsitellään, mitkä ovat niin sanotusti poliittisesti vaikeampia asioita kuin toiset. Lähtökohtaisesti kaikki asiat ovat tavalla tai toisella poliittisia. Mutta joka tapauksessa tämä työjärjestyksen muutos varmasti selkiyttää tätä tilannetta ja tuo sellaisen selkeämmän otteen siihen, mitkä asiat ovat nyt niitä kiireellisiä, sellaisia, että niitä on hoidettava poikkeusoloissa, ja mitkä

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

asiat eivät ole niin kiireisiä. Tästä toki voidaan sitä keskustelua käydä, niin varmasti tälläkin hetkellä käydään, koska eri valiokunnissa on erilaisia substanssiasioita käsittelyssä. Valiokunnan omassa harkinnassa on jatkossakin se, miten se vie niitä eteenpäin, ja valiokunnan harkinnassa on kuitenkin sitten loppujen lopuksi se, mikä on kiireinen ja mikä ei. Näin sen kuuluu ollakin parlamentarismien hengessä tässä talossa.

Mutta tämä arvostelu, mitä tässä esitettiin, että nyt poikkeusolojen taakse muka voitaisiin jotain verhoilla, on kyllä repäisty jostakin aivan ihmeellisestä todellisuudesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.16 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Aivan kuten tässä on edeltävissä puheenvuoroissa todettu, tämä puhemiesneuvoston esitys on paikallaan sen vuoksi, että eduskunta pitää pystyä pitämään toimintakykyisenä myöskin päätöksentekonsa osalta, ja silloin kun näitä etäkokouksia nyt on kerran vakiinnutettu näin valiokuntatasolle, niin myöskin tämä päätöksentekokyvykyys tässä nyt otetaan kiinni.

Minäkin hämmästelinkin vähän edustaja Mäkelän puheenvuoroa. Kun hän aloitti sen puheenvuoron, niin hän aloitti vähän sillä tavalla, kuten minäkin meinasin tämän puheenvuoroni aloittaa, että toivottavasti me emme lähde idealisoimaan tätä etäkokouspäättöksentekoa, ylipäättään etäkokouksia, vaan pidämme eduskunnan silloin, kun olot normalisoituvat, sellaisena instituutiona, joka järjestää — ja mieluummin sanoisin, että ei ainoastaan pääsääntöisesti vaan aina, kun se vain on mahdollista — läsnäolokokouksia eikä näitä etäkokouksia. Mutta jostain syystä, kuten edustaja Honkonenkin täällä viittasi, hän kiepautti sen argumenttinsa sellaiseen kulmaan, joka myöskin minulle on tuntematon. Kun olen seurannut kuitenkin päätöksentekoa tässä talossa, niin kyllä näiden etäkokousten yhteydessä tämä päätöksenteko on ollut avointa, juuri samalla tavalla avointa kuin valiokuntatyöskentely ylipäättään on avointa, [Petri Honkonen: Nimenomaan!] sehän ei ole avointa julkisuudelle sillä tavalla kuin nyt esimerkiksi tämä täysistuntokeskustelu.

Mutta halusin edelleenkin painottaa sitä, että nämä etäkokoukset ovat nyt välttämätön paha mutta älkäämme tehkö niistä missään vaiheessa mitään pääsääntöä, ylipäättään sääntöä ollenkaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen.

15.17 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Itse suhtaudun epäilevästi tähän työjärjestyksen muutokseen. On hyvä, että perustuslakivaliokunta sen vielä huolellisesti käy läpi. Minun mielestäni tätä järjestelmää ei pitäisi käyttää kuin vain siinä tilanteessa, että jokin valiokunta esimerkiksi joutuisi koronakaranteeniin eli olisi käytännössä työhön pystyvä mutta korona estäisi saapumisen tänne. Mielestäni siinä tilanteessa tämä olisi hyväksyttävää.

Me olemme nähneet nyt valitettavasti tässä talossa, että näitä yhteisiä pelisääntöjä ei noudateta. Tänään käsittelemme toiseen täysistuntoon tulossa iso jätelain uudistus, jossa on pienen pieni osa, mitä vaaditaan EU:n näkökulmasta eteenpäin vietäväksi. Mitä tekee tämä hallitus? Tämä hallitus haluaa käyttää tätä koronatilannetta hyväkseen runnoakseen tämän lain läpi tämän poikkeustilanteen aikana. En voi sitä itse hyväksyä ja siksi en kovinkaan lämpöisesti suhtaudu tähän muutokseen, jota tässä nyt esitetään.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Olemme nähneet tällä viikolla, että eduskunnan verkko on ollut hyvin pitkiä aikoja alhaalla. Olemme nähneet lähimenneisyydessä, miten eduskuntaan on tehty tietoverkko-hyökkäyksiä. Kysyn, vaikka täällä ei ketään ole vastaamassa, millä tavalla esimerkiksi valiokunnan äänestystilanteessa varmistetaan tässä järjestelmässä äänestyksen riippumattomuus. Toivon, että tätä perustuslakivaliokunta poikkeuksellisen tarkasti harkitsee. Millä tavalla se äänestys tullaan toteuttamaan, onko se teknisesti nimenhuutoäänestys? Millä valvotaan, että se äänestys tapahtuu riippumattomasti ja kansanedustajan oman tahdon mukaisesti? Ei millään, ja se on hyvin kyseenalainen juttu tässä. Millä tavalla järjestetään vaalit? Onko eduskunta luonut järjestelmän, millä tavalla valiokunnan mahdolliset vaalit järjestetään etäkokouksessa? Pitää olla varmuus siihen, että tämänkintyyppinen tilanne saattaa tulla.

Ja kun otin esille nämä eduskunnan verkon toimivuusongelmat mutta myös verkko-hyökkäykset, niin myös meistä kansanedustajista monet asuvat luvattoman huonojen tietoliikenneyhteyksien päässä, ja nyt tullaan siihen tilanteeseen, että mitä tehdään virallisessa päätöskokouksessa, kun tullaan siihen tilanteeseen, että sieltä joku edustaja sanoo — tai ei pystykään enää sanomaan, kun ääni hukkuu... [Puhemies koputtaa] — Tulen hetkeksi korokkeelle. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Olkaa hyvä. Ettei ääni huku.

Niin, arvoisa puhemies, kun tullaan siihen tilanteeseen, että verkko alkaa ontua vaikkapa meillä maakunnan kansanedustajilla: Ei ole lainkaan itsestäänselvää, että edes meillä tuolla eteläisessä Hämeessä verkko toimisi koko ajan moitteettomasti. Tänään olemme yhdessä valiokunnan kokouksessa kuulleet sen, miten ei edes ministerikuulemista pystytty toteuttamaan kuin vasta pitkien odottelujen ja ministerin siirtymisten myötä, kun verkot eivät antaneet myöden, että olisi pystytty kuuleminen hoitamaan.

Kunnanvaltuustoissahan on käytäntö, että kunnanvaltuuston kokous, joka pidetään etänä, pitää välittömästi keskeyttää, jos sieltä joku valtuutettu putoaa pois, on syy verkon katkeaminen tai yhteyden katkeaminen. Valtuuston kokousta ei kuntalain ja Kuntaliiton ohjeiden mukaan saa siinä tilanteessa jatkaa. Nyt haluaisin, että perustuslakivaliokunta myös arvioi tämän: Mitä tapahtuu etäkokouksessa, kun edustaja Honkonen ja edustaja Eestilä yrittävät päästä sinne kokoukseen ja he eivät pääse sinne — tai sinne pääsee vain opposition edustajia tai vain hallituksen edustajia ja osa ei saa sitä verkkoa toimimaan? Mitä tapahtuu tämäntyyppisessä tilanteessa kokoukselle? Voidaan saada päätösvalta kasaan, ja sinne olisi halunnut tulla myös edustaja Satonen, mutta Sastamalan huono verkko ei hänelle sitä mahdollisuutta avannut. Millä tavalla nämä tässä varmistetaan, että tässä toteutuu se tosiasiallinen tahto, että kaikki kansanedustajat, jotka kuuluvat kyseiseen valiokuntaan, voivat osallistua tähän kokoukseen?

Mielestäni tässä on niin isoja ratkaisemattomia kysymyksiä ja ongelmia, että toivon, että perustuslakivaliokunta tekee työnsä perusteellisesti, huolellisesti eikä pelkästään luota siihen, että tämä on jollain tavalla nyt eduskunnassa käyty läpi, vaan tässä on todella vakavia huolia demokratian toteutumisen näkökulmasta myös maakunnista, joissa ne verkkoyhteydet eivät useinkaan ole sellaisia kuin pitäisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Aittakumpu.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

15.23 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Näin kevään koittaessa moni tarkkaillee muuttolintuja, ja yksi, ehkä yleisin, lintu on usein tavattava muutosvastarinta, joka tulee esille silloin, kun erilaisia muutoksia joudutaan työtapoihin tekemään.

Pidän kyllä itse erittäin hyvänä sitä, että nyt näiden koronan surullisten ja valitettavien seurausten ohella on ollut myöskin jotakin myönteistä. Olemme pystyneet niin työpaikoilla kuin kodeissa ja myös täällä eduskunnassa muuttamaan omia käytäntöjämme ja tapojamme, ja nämä etäkokoukset ovat nähtävästi pääsääntöisesti toimineet varsin hyvin, eikä itselläni ainakaan niihin ole sen kummemmin mitään ikävää sanottavaa. Mutta on aivan totta, minkä edustaja Heinonen toi esille, että nämä eri seikat varsinkin liittyen tietoturvaan ja kokousten onnistumiseen muun muassa sen osalta, että kaikki pystyvät siellä olemaan paikalla, täytyy tarkkaan ottaa huomioon ja käydä etukäteen läpi.

Pidän kaikkiaan myönteisenä tätä puhemiesneuvoston esitystä, että nyt myös virallisia kokouksia voitaisiin pitää etänä. Kaikkiaanhan näitä valiokunnan kokouksia on pidetty jo satoja epävirallisina viime vuoden ja tämän vuoden aikana, ja pääsääntöisesti ne tosiaan ymmärtääkseni ovat varsin hyvin toimineet. Mutta ehdottoman tärkeää on se, että kaikki tehdään tietoturvallisesti ja että jokainen osallistuja ymmärtää ne säännöt ja ohjeet, joita näiden kokousten järjestämiseen on annettu, ja että niitä noudatetaan.

Arvoisa puhemies! Toivon, että joitakin näitä hyviä koronan tuomia käytäntöjä voitaisiin ehkä käyttää myöskin jatkossa ainakin näiden epävirallisten asiantuntijakuulemisten osalta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

15.25 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Muutama huomio.

Vaikka tämä tulisikin voimaan, niin tähän ei tarkoita, että automaattisesti valiokunnat siirtyisivät ainoastaan pitämään virallisia kokouksia etänä, vaan valiokunnat päättävät siitä, miten ne toimivat. Tässä ei pakoteta pitämään virallisia kokouksia etänä, eli edustaja Heinonen tuntuu unohtaneen sen, että tässä kuitenkin valiokunnilla on se valta päättää toiminnastaan. [Timo Heinosen välihuuto] Tämä ei ole mikään hallitus—oppositio-kysymys, vaan tässä kuitenkin yhdessä on yritetty hakea ratkaisu, jolla asioita saadaan vietyä eteenpäin ja huolehdittua siitä, että on turvallista työskennellä.

Kuten edustaja Heinonen tietää, sivistysvaliokunnassahan kävi näin, että oli tartunta ja kaikki me jäsenet jouduimme sitten omaehtoiseen karanteeniin. Toiminta lamaantui täysin. Jos olisi ollut kiireellisiä asioita, niitä ei olisi voitu käsitellä. Meillä on paljon valiokuntia, esimerkiksi perustuslakivaliokunta, joka on erityisen altis nyt sille, että näitä asioita, mitä liittyy erityisesti koronaan, saadaan eteenpäin, ja heidän läsnäolonsa ja jäsenten turvallisuudesta ja terveydestä huolehtiminen on erityisen tärkeää, joten toivon, että tällaisessa asiassa ei jarrutettaisi.

Totta kai on asioita, joita pitää selvittää, ja niin kuin jo aikaisemmin puhemiesneuvosto — niin kuin täällä papereissa käy ilmi, joulukuussa 2020 — on antanut ohjeita valiokunnan etätyöstä ja käynyt läpi, millaisia laitteita on ja kuinka toimitaan, niin kannattaa tutustua niihin. Siellä on hyvää materiaalia siitä, millä tavalla tämän talon toiminta tullaan varmistamaan niin, että se on turvallista ja jatkuu myöskin kriisin aikana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

15.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Olisin hieman debatoinut edustaja Heinosen kanssa kahdestakin kulmasta.

Ensimmäinen kulma on se, kun hän pohdiskeli tätä pakettilakia, joka täällä pantiin pöydälle seuraavaan täysistuntoon, että siinä hallitus ikään kuin tietoisesti rikkoo niitä pelisääntöjä, joita tässä talossa on hyväksytty. Minun käsitykseni mukaan Suomen hallitus on erinomaisen tietoinen niistä yhteisistä pelisäännöistä, joissa myöskin hallituspuolueiden kansanedustajat kaikki ovat mukana, [Timo Heinosen välihuuto] että miten tässä talossa toimitaan. Tällä lakiesityksellä on hyvin tietoisesti kunnioitettu talon menettelytapoja. Me kuulumme — ministeri oli täällä paikalla kertomassa — minkä takia tämä on kiireinen: [Timo Heinosen välihuuto] koska tässä on sanktiot tulossa päälle unionin puolelta ja me haluamme niitä nyt tässä tietenkin luontevasti välttää.

Mutta sen sijaan edustaja Heinosen puheenvuoron toisessa osassa, joka koski näitä dubioita, mitä hänellä on tätä eduskunnan työjärjestyksen muutosesitystä kohtaan, oli minusta paljon viisaita sanoja, viisaita huomioita.

Sen lisäksi, että nämä tekniset ongelmat, joita meillä on yhteyksien ylläpitämisessä, rakentamisessa, ovat totta — siellä voi olla teknisiä ongelmia ihan sen suhteen, että nämä linjat, verkot eivät toimi — itse kiinnittäisin huomiota yhteen toiseen tekniseen ongelmaan, josta olen hyvin tietoinen. Se on tämmöinen, sanotaan, inhimillinen tekninen ongelma. Meillä on olemassa teknologiafriikkejä, ja sitten meillä on niitä, jotka ovat antifriikkejä, jotka eivät tästä teknologiasta oikein pysy perässä. Tuskailemme näiden laitteiden kanssa ihan omaehtoisesti. Kun olemme hankalissa olosuhteissa, niin me emme kykene näillä kunnolla kommunikoidaan teknisesti.

Mutta sitten on se isompi asia tässä kommunikoinnissa, puhumattakaan äänestystilanteesta, että puhuminen etäyhteyksien kautta, keskustelun käynti etäyhteyksien kautta on aivan toisenlaista verrattuna siihen, että me olisimme läsnä olevassa kokouksessa, jossa me näemme kehonkieltä, näemme argumentaatiota, voimme ottaa tavallaan välipuheita aivan toisella tavalla. Se intellektuaalinen vuorovaikutus on kokonaan toista kuin seuraila etäkokousta. Ja meistä useimmat — olkaamme rehellisiä, edustajakollegat, täälläkin — tekevät kahta kolmea asiaa siinä samanaikaisesti sen kodin puitteissa, jolloin se asian seuraaminenkaan ei ole samaa kuin tämän talon päätöksenteko edellyttäisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Heinonen.

15.29 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Kiljunen ja Ovaska tuossa kiinnittivät huomiota omaan ensimmäiseen puheenvuorooni ja siihen, että toin esille näitä huolia ja sitä, millä tavalla minun mielestäni aika ajoin ei kaikki ole mennyt aivan niiden yhteisten pelisääntöjen mukaisesti. On, edustaja Kiljunen, totta, että pienen pieni osa tässä jätelain uudistuksessa on sellaista, mikä EU-vaatimuksen takia pitää käsitellä. Mutta te tuotte tämän koronapelisäännön avulla valtavan muun uudistuksen eduskuntaan.

Mutta sitten etäkokouksiin: Minun mielestäni perustuslakivaliokunta voisi miettiä sitä, että virallinen etäkokous voidaan toteuttaa vain valiokunnan yksimielisellä päätöksellä. Se voisi olla hyvä ratkaisu siinä, että ei syntyisi tilannetta, missä tehdään päätöksiä, [Puhemies koputtaa] että halutaan viedä asiaa eteenpäin ilman, että kaikilla on mahdollisuus sii-

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

hen osallistua. Eli yksimielisyysvaade tähän [Puhemies koputtaa] perustuslakivaliokunnasta, ja tämä voisi toimia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Takaisin puhujalistaan. — Edustaja Honkonen.

15.31 Petri Honkonen kesk: arvoisa puhemies! Tässä on käyty pääpiirteittäin ihan hyvää ja aiheellista keskustelua tästä uudistuksesta, joka eduskunnan työjärjestykseen nyt ollaan tekemässä.

Edustaja Heinonen esitti aiemmin mielestäni myös aiheellista kritiikkiä ja aiheellisia kysymyksiä, mitä perustuslakivaliokunnan on perusteellisesti harkittava.

Tämä yhteysasia on tietysti toinen, että kun maakunnista kotoa käsin osallistutaan näihin kokouksiin ja kuulemisiin, niin yhteydet eivät välttämättä ole niin hyvät kuin vaikkapa täällä pääkaupunkiseudulla — tai täällä pääkaupunkiseudun sisälläkin voi olla hajontaa aika paljon, voi tulla ongelmia. Itse asun todella syrjässä, syrjäseudulla, ja joudun aina säännönmukaisesti, kun osallistun etäkokoukseen, vaihtamaan huonetta toiselle puolelle taloa, jotta nettiyhteys toimii, koska riittäviä valokuituyhteyksiä ei ole koko maahan vielä rakennettu. Eli tämä on ihan relevantti huomio.

Toinen kysymys on tietysti nämä häiriöt, se luottamuksellisuus. Näitä pitää tarkkaan perustuslakivaliokunnan käsittelyssä arvioida, ja uskon, että arvioidaankin. Ihan jopa odotan sitä keskustelua.

Mitä tulee tähän itse kokonaisuuteen, niin pitää muistaa, minkä takia tätä muutosta nyt ollaan tekemässä. Kun nyt on esitetty kritiikkiä näitä jo vuoden voimassa olleita etäkäytäntöjä kohtaan, on esitetty kritiikkiä sitä kohtaan, että nämä etäkuulemiset eivät ole toimivia, niin esitän sen kysymyksen, että jos emme olisi etänä suorittaneet isoa osaa näistä asian-
tuntijakuulemisista, niin olisimmeko me nähneet täällä talossa kansanedustajien ja muun henkilöstön keskuudessa paljon isompia, vakavampia tartuntaryypäitä. Itse pidän sitä ihan mahdollisena, koska nämä etäkäytännöt, joita aika kiireisestikin silloin vuosi sitten luotiin, ovat olleet tämän talon toiminnan turvana, ja sen takia en ihan täysin niele sitä kritiikkiä, mitä niitä kohtaan esitetään. Tästä muutoksesta itsessään, että se virallinen kokouskin voitaisiin pitää etänä, ajattelen itse niin, että sen pitää olla kyllä siellä pöytälaatikossa sen todella vakavan tilanteen tullen, koska niitäkin saattaa tulla. Mutta vielä painotan: jos ei olisi nyt jo etänä kokoonnuttu, niin olisiko koronatilanne saattanut eskaloitua tässäkin talossa, kun tämä pääkaupunkiseutu on todella vakavaa korona-aluetta? Olisi ehkä voinut, ja sen takia kohtuuton kritiikki näitä etäkokouksia ja -kuulemisia kohtaan on minun mielestäni perusteetonta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Purra.

15.34 Riikka Purra ps: Arvoisa herra puhemies! Aivan totta, että tässä on tärkeä puhemiesneuvoston ehdotus, ja tätä täytyy edistää nimenomaan niitä tilanteita varten, joissa halutaan turvata meidän toimintamme täällä. Mutta myös oppositiosta esitetty kritiikki on mielestäni aivan perustavaa laatua olevaa. Täällä moni on viitannut siihen, että halutaan säilyttää eduskunnan toimintakyky ja turvata se kaikissa oloissa, mutta voimme miettiä, miten pitkälle kysymys on kuitenkin siitä, että haluamme turvata hallituksen toimintakyvyn kaikissa oloissa. Kun sanotaan, että valiokunta lopulta sitten päättää, niin se on tietysti

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

pikkuisen sievistelyä, samanlaista sievistelyä kuin hallituksesta kuultu, että eduskuntahan sen päättää, kun me kaikki tiedämme, että valiokunnissa ja eduskunnassa hallituksella on enemmistö. Sikäli mikäli siellä joudutaan esimerkiksi valiokunnissa tällaisista asioista päättämään ja mennään äänestykseen, on aivan selvää, mikä se lopputulos on silloin, kun on oppositio—hallitus-erosta kysymys.

Jos mietitään sitten tätä korona-aikaa eduskunnassa, haluaisin kysyä: Mistä hallitus on joutunut erityisesti luopumaan? Mitä ovat ne käytännön asiat, mistä te olette joutuneet koronatoimien takia esimerkiksi täällä eduskunnassa luopumaan? Kun katsotaan, mistä oppositio on joutunut luopumaan, niin esimerkiksi meidän viikoittainen tärkein hetkemme on kyselytunti. Kun meitä saa olla täällä ainoastaan tietty määrä, ryhmät joutuvat miettimään, ketkä sinne saavat mennä kysymään, kenen vuoro olisi, lasketaan puheenvuoroja, lasketaan osallistumisia kyselytunneille, ja kuitenkin se kyselytunti on nimenomaan sitä varten, että oppositio saa esittää kysymyksiä hallitukselle. Tämä ei kosketa teitä yhtä paljon. Hallitusohjelma näyttää mielestäni etenevän kuin juna. Kaikki hallituksen suurhankkeet ovat etenemässä. Sellaisetkin suurhankkeet on saatu maaliin, joista esimerkiksi opposition mielestä olisi pitänyt erityisesti korona-aikana luopua kustannussyistä tai jostakin muusta syystä. Sikäli voisin sanoa, että erityisesti oppositio joustaa korona-aikaan.

No, viime keväänä oli myös sellainen suositus voimassa, että valiokunnissa käsiteltäisiin ainoastaan koronaan liittyviä tai kiireellisiä hankkeita. No, miten kävi? Ainakin oma valiokuntani käsitteli myös muita, koska tämäkin on lopulta määritelmäkysymys, jonka hallituspuolueet päättävät. Voisin luetella vaikka sellaisia esityksiä, jotka vietiin omassa valiokunnassani maaliin, jotka eivät olleet kiireellisiä eivätkä liittyneet koronatoimiin.

Tässä puhemiesneuvoston ehdotuksessa kannattaa vielä huomioida sieltä löytyvä ajatus siitä, että näissä virallisissa etäkokouksissa käsiteltävien ja päätettävien asioiden pitäisi myös olla riidattomia. [Puhemies koputtaa] Eli tähän tarkoittaa, että siellä ei pitäisi mennä äänestykseen vaan siellä voitaisiin käsitellä sellaisia asioita loppuun asti, jotka ovat riidattomia. Tämä on ehkä täällä unohtunut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

15.37 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! On aika helppo jatkaa siitä, mihin edustaja Purra jäi. Minunkin mielestäni tässä pitää pyrkiä nyt edustajien kanssa konsensukseen, niin että tämä etätyöskentely on riidatonta. Etätyöskentelyssä sinänsä, mitä tulee asiantuntijakuulemisiin, en ole itse kokenut ongelmia. Se jopa parantaa äänenlaatua ja sitä, että asia tulee hyvin ymmärretyksi, kunhan siihen vain keskittyy. Mutta sitten kun me siirrytään johonkin muuhun tehtävään, mikä vaatii politiikassa vuorovaikutusta ja missä pitää nähdä toinen, kuten edustaja Kiljunen sanoo — eli käytännössä, jos me ollaan tekemisissä mietinnön laadinnan tai lausunnon laadinnan kanssa ja rakentelemassa sitä — niin kyllä etäyhteydellä tapahtuva toiminta syö ison lommon tähän demokratiaan ja siihen vuorovaikutukseen, minkä takia me itse kukin täällä eduskunnassa olemme.

Minun mielestäni tämä puhemiesneuvoston ehdotus on sinänsä hyvä: näissä olosuhteissa totta kai pitää mennä kaikella tavalla se koronapelko ja ihmisten turvallisuus edellä. Mutta kyllä siinä väistämättä tulee sellaisia elementtejä, että niistä kärsii nimenomaan oppositio, ja koko ajan mennään siihen suuntaan, että hallitus dominoi entistä enemmän — eihän se ole tämän demokraattisen järjestelmän tarkoitus. Kyllä opposition ääni on jäänyt

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

pieneksi. Opposition roolia tänä päivänä hoitaa enemmänkin lehdistö, sitä kautta ikään kuin haastaa hallitusta ja hallituksen tekemisiä ja tekemättä jättämisiä.

Itse näen samalla tavalla kuin edustaja Purra edelleen sen, että jos täällä vedotaan siten, että no, eduskuntahan sen asian päättää ja valiokuntahan sen päättää, niin se on hieman lapsellista puhetta, koska kyllä me tiedetään, että kyllähän tietynnäköisessä jännitystilanteessa hallituspuolueet sitten aina pitävät pintansa — onhan se täällä nähty jo monta kertaa — riippumatta siitä, mitä mieltä yksittäiset edustajat ovat. Näillä elementeillä mennään, mutta jos me jollakin tavalla edelleen menemme siihen suuntaan, että läsnäololla ei ole demokratiassa niin väliä, niin se syö niin paljon pois, että minun mielestäni ei enää ole kysymys demokratiasta vaan kysymys on epämääräisestä vaikuttamisesta, jolla tulos syntyy niin, että kukaan ei oikein tiedä, mitä toinen ajattelee.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laakso.

15.39 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Vaikka en nyt ihan edustaja Kiljusen kanssa siinä mielessä ole samaa mieltä, että me oltaisiin täällä loputtomasti tällä samanlaisella systeemillä, koska tekniikka kehittyy ja virtuaalimaailma tulee tulevaisuudessa kumoamaan sen, että meidän on pakko täällä olla, niin tietysti sitä se on täällä tällä hetkellä ja tulee olemaan vielä tietysti todella kauankin. Mutta loputtomiin se ei varmasti ole.

Edustaja Ovaska puhui, että täällä jarrutettaisiin jollain tavalla, mutta ei tässä nyt ole jarruttamisesta missään kyse, vaan kyllä tämä on nimenomaan siitä kiinni, että kun on tilanteita, joissa joku edustaja ei saa videota auki eikä pysty tunnistautumaan, niin ainakin meidän valiokunnassa oli puhetta siitä, että hänet sitten poistetaan koko siitä valiokunnan kokouksesta, koska ei voida olla varma, kuka siellä on. Tietysti edelleen kukaan ei voi pitää vahtia siitä, onko siellä samassa huoneessa muita. Siinä on aika monta sellaista kysymystä, mitä olisi ratkottava, että voidaanko sillä pohjalla mennä.

No, sitten täytyy kuitenkin muistaa, että kun tietty edustaja joko sen oman huonon nettiyhteyden takia tai jonkun muun vastaavan takia ei pääse kokoukseen silloin tulemaan, niin se saattaa olla aika ratkaiseva edustaja siinä kokouksessa ja mahdollisesti myös ainoa sen ryhmän edustaja. Eli silloin tavallaan ei tule sen kyseisen ryhmän tai sen edustajan näkemystä ollenkaan siihen, ja kyllä tämä haasteellinen tilanne mielestäni tulee monessa kohdassa olemaan, koska ei voi sitten esityksessä millään tavalla vedota siihen, että joudutaan käsittelemään uudelleen, ”koska minä en päässyt sinne mukaan”. Eli niin kuin aikaisemminkin tässä on puhetta ollut, kyllä tämän melkein yksimielinen tarvitsisi olla, että tällaiseen järjestelmään voitaisiin mennä niin, että demokratia oikeasti toteutuu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

15.41 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nämä pitkittyneet poikkeavat olot ovat vaikeuttaneet päätöksentekoa kuluneina vuosina. Meidät on valittu tänne säättämään lakeja ja hoitamaan yhteiskunnan yhteisiä asioita. Nyt puhemiesneuvosto esittää, että valiokunta voi pitää virallisia etäkokouksia huhtikuun puolivälistä toukokuun loppuun saakka. Kiireettömiä ja riidattomia asioita voidaan päättää myös etäkokouksissa tietoturvallisesti. Etäkokoukset puhuvat sen puolesta, että meidän tulee vetää valokuitu koko maahan.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Valiokunta toki jatkossakin päättää, miten missäkin tilanteessa toimitaan. Itse pidän läsnäolo kokouksia tarpeellisina. Perustuslakivaliokunnan jäsenenä olenkin tottunut kulkemaan täällä paikan päällä myös korona-aikana. Eduskunta ei ole eduskunta ilman kasvokkain toimimista, vuorovaikutusta, toisilta oppimista. Demokratia tarvitsee vuorovaikutusta, kuten edustaja Eestilä edellä sanoi. Kun pandemia kuitenkin venyy ja pitkittyy ja tulee uusia aaltoja ja tauteja, meidän tulee oppia elämään tämän ja tulevien tautien kanssa. Ja asioita tulee viedä eteenpäin, niin kuin on vietykin.

Osa valiokunnista toimii näissä poikkeavissa oloissa osin vajaakäytöllä. Onko meillä siihen varaa? Etäkuulemisia ja -kokouksia tarvitaan. Asioita pitää pystyä viemään eteenpäin, ettei ruuhkaa synny. Syksyllähän pääsimme purkamaan päätöksenteon velkaa, ja toivon, että tämä puhemiesneuvoston esitys ja siitä tehtävä päätös mahdollistavat tällaisen purkamisen myöskin jatkossa.

Kiireiset tautiin liittyvät asiat menevät tietysti kaiken muun edelle. Meidän tulee toimia tämän koronatilanteen ratkaisemiseksi. Mutta on samalla katsottava koronan yli pidemmälle tulevaisuuteen. Kaiken keskellä eduskunnan toiminnan tulee olla turvattua ja turvallista, jotta päätöksentekokykymme säilyy.

Olisin valmis keskusteluun siitä, mikä on kiireellistä ja mikä kiireetöntä esimerkiksi sote-uudistuksen osalta. Melkein me kaikki olemme sitä mieltä, että se tarvitaan. Kunnat eivät muuten selviä. Jos hallituksen esitys ei ole juuri se oikea malli itselle, se ei tee esityksestä kuitenkaan kiireetöntä.

Käsitlemme tätä esitystä seuraavaksi perustuslakivaliokunnassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

15.45 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Ihan kaksi näkökohtaa tähän asiaan.

Ensinnäkin on tietysti niin, että tämä korona on vakava tauti ja eduskunnassa pitää toimia sen mukaisesti, että mahdollisimman harva edustaja ja henkilökuntaan kuuluva henkilö sen saisi. Eli siinä suhteessa tietysti on ihan järkevää, että toimintatapoja uudistetaan mahdollisuuksien mukaan.

Mutta kaksi pointtia mielestäni tähän on: Ensimmäinen on se, että jos puhemiesneuvosto linjaa, että käsitellään vain kiireellisiä asioita — mielestäni edustaja Heinonen sanoi hyvin — niin silloin niiden pitäisi olla kyllä yksimielisesti ja riidattomasti sellaisia. Minä olen ihan varma, että opposition taholta ei kyllä kyseenalaisteta koronan torjuntaan liittyvien asioiden käsittelyä, ei ainakaan näiden varsinaisten oppositiopuolueiden taholta. Mutta se on sitten jo eri asia, kun edellinen puhuja täällä sanoi, että sote-uudistus on kiireellinen ja välttämätön asia, kun sitä on jo kolmella vaalikaudella ainakin valmisteltu. Luulen, että siitä, onko se nyt niin kiireinen ja välttämätön, että jos se kuukauden tai kaksi kuukautta siirtyy, voi esittää toisenkinlaisen mielipiteen, en itse ota siihen tässä yhteydessä kantaa. Ja silloin tullaan tietysti sen tyypisiin juttuihin, käyttävätkö hallituspuolueet sitä valtaa, joka niillä aina valiokunnissa enemmistönä on, että ne määrittelevät, mitkä asiat ovat kiireellisiä ja mitkä eivät ole, ja tämä on mielestäni aika iso kysymys oikeasti, jos tällaisia poikkeusoloja edelleen tulee.

Arvoisa puhemies! Toisena pointtina: olen kyllä aika pitkälle samaa mieltä edustaja Kiljusen kanssa, että en toivo, että tästä etäkokouskäytännöstä tulee normaaliaikana minkäänlaisia vakiojärjestelmää tai edes vaihtoehtoja tapaa, koska se tulee muuttamaan tämän työn luonteen ihan olennaisesti.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Tällä hetkellähän tämä järjestelmä toimii niin, että me maakunnasta tulevat edustajat ollaan neljä päivää viikossa täällä valiokunnissa ja tekemässä päätöksiä, yhtenä päivänä viikossa me ollaan maakuntatyössä ja viikonloppuna tietysti kierretään, missä kukakin sitten kiertää normaaliaikana. Mutta jos tämä muuttuu sellaiseksi, että meillä alkaa olla pari kolme päivää viikossa etäkokouksia, se tarkoittaa sitä, että me ollaan käytännössä kenttätöissä koko ajan ja tämä varsinainen parlamentaarinen työ tulee huomattavasti ohenemaan sitä kautta. Minä en usko, että se on kokonaisuuden kannalta hyvä asia. Se voi olla jonkun yksittäisen edustajan kannalta kyllä hyvä, että on helpompi uusia paikkansa, kun on koko ajan kentällä näkösilällä, mutta se ei varmaan ole tämän järjestelmän tarkoitus, vaan järjestelmän tarkoitus on se, että nimenomaan täällä yhteisiä asioita käsitellään, ja kuten me kaikki tiedämme, täällä myös yli puoluerajojen kyetään hyvää yhteistyötä tekemään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkonen.

15.48 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Mielestäni edustaja Satonen käytti hyvän puheenvuoron tässä edellä. Tämä uudistus on syytä suhteuttaa näihin eduskunnan normaaleihin käytänteisiin, siihen, kuinka me ylläpidetään parlamentarismia tässä. Sitä edustaja tässä hyvässä puheenvuorossakin edellä käsittelee.

Nythän me puhutaan poikkeusolojen toimintatavoista, ja on hyvä aina pitää se mielessä. En usko, että näistä etäkäytännöistä tulee vallitsevia toimintatapoja täällä eduskuntatyössä. Toki on niin, että joskus valiokuntatyön ergonomian ja työergonomian kannalta saadaan nopeammin järjestettyä tai helpommin järjestettyä joku kuuleminen etänä jatkossakin, vaikka tämä korona-aika sitten toivon mukaan mahdollisimman pian on ohi, ja se on ihan hyvä. Mutta kyllä tämä naamatusten kohtaaminen ja asioiden prosessointi on ihan korvaamatonta.

Tässä myös edustaja Purra käytti edellä puheenvuoron, jossa minun mielestäni oli hyviä asioita. On totta, että oppositiolle kyselytunti on yksi tärkeimpiä areenoita tässä talossa ja oppositio on joutunut siinä kyllä niin sanotusti huonompiin olosuhteisiin tai sillä tavalla on menettänyt ison osan siitä näkyvyydestä, mitä sen kyselytunnin kautta voi saavuttaa. Se on aivan totta, se on menetys. Kysyitte, mitä hallitus on menettänyt. Jos katsoo hallituksen ilmoittamaa ja laatimaa lainsäädäntösuunnitelmaa, niin ei hallitus ole pystynyt etenemään siinä järjestyksessä ja eduskunta ei ole pystynyt näitä näistä koronaolosuhteista johtuen käsittelemään siinä aikataulussa, mitä hallitus olisi toivonut. Isoja uudistuksiaakin on viety eteenpäin, mutta on nyt ihan selvää tässäkin kohtaa, että esimerkiksi sote-uudistukseenkin, joka tässä nostettiin esille, on tullut aikatauluviiveitä, kun nyt on tarkoitus käsitellä vain näitä kiireellisimpiä asioita. Tietysti normaaliaikoina on normaaliaikojen käytännöt, mutta en kyllä edelleenkään tunnista tätä tulokulmaa tähän, että näiden poikkeusolojen varjolla ikään kuin vietäisiin tai runnottaisiin asioita eteenpäin.

Mutta on totta, että perustuslakivaliokunnassa on varmasti arvioitava hyvin tarkkaan tätä, minkälaisella enemmistöllä sitten se valiokunta voisi päättää näistä etäkäytännöistä. Mutta mikä on sille sitten se vaihtoehto? Esitän jälleen sen kysymyksen, mikä on vaihtoehto sille etäkokoukselle, jos vaikka valiokunnasta useampi jäsen on sairastunut. Tai jos vaikka kuvitellaan sellainen tilanne, että tietyn valiokunnan kaikki oppositioedustajat olisivat sairastuneet, niin siinä tilanteessa ei olisi muuta vaihtoehtoa heille kuin osallistua etänä tähän päätöksentekoon.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Eli tässä on monenlaisia tilanteita, joita voi tulla vastaan, ja ne pitää pyrkiä [Puhemies koputtaa] mahdollisimman hyvin ottamaan huomioon tämän muutoksen käsittelyssä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

15.51 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Päätin jäädä seuraamaan tätä keskustelua. Aikomukseni ei ollut alun perin osallistua tähän, mutta olen kuunnellut tätä ja päätin sitten omat ajatukseni tässä tuoda esille. Tämä ei ole puheenvuoro, millä lähtisin kritisoimaan nyt oppositiota ja hirveän voimakkaasti ylipäättään ottamaan tähän kantaa. Minun mielestäni opposition taholta on esitetty kritiikkiä, jossa on paljon perusteita, ja jossain puheenvuorossa ehkä oli vähän liioittelua, mutta se sallittakoon.

En ole itse erityisesti etäkokousten ystävä. Se saattaa liittyä vähän samoihin asioihin, jotka edustaja Kiljunen tässä toi esille. Eräänä päivänä huomasin, että minulla oli kaiketi kuusi digitaalista laitetta mukana tai pöydällä, mutta en oikein tunne oloani kotoisaksi niiden kaikkien kanssa. Eli olen kyllä sillä tavalla vanhan koulun ihminen, vanhan liiton ihminen, että kannatan tällaisia läsnäolokokouksia ja niissä olevaa vuorovaikutusta. Se tuo paljon lisää siihen asioiden käsittelyyn verrattuna näihin etäkokouksiin. Informaatiotyyppiset etäkokoukset ovat sujuneet minusta kaiken kaikkiaan melko hyvin, ja minun mielestäni se käytäntö, mikä meillä nyt tässä on, on kohtuullisen hyvin toimiva. En kuitenkaan nyt itse lähtisi mitenkään voimakkaasti kritisoimaan ja vastustamaan sellaista mallia, koska täällä, mitä tässä nyt on esitetty, on tuotu hyviä perusteluja vaikkapa juuri tietyn tyyppiseen laajempaan sairastumiseen jossakin valiokunnassa, sentyyppiseen, että työkyky säilyy mutta ei voida kuitenkaan olla läsnä ja tulla fyysisesti lähelle toisia. Siinä mielessä on varmaan perusteltua, että tällainenkin mahdollisuus tässä olisi. Luulen kuitenkin, että aika harvoin tätä tultaisiin soveltamaan, ja oma mielipiteeni on, että ei hirveän mielellään pitäisikään soveltaa.

Sen sijaan kehottaisin: Olen ensimmäisen kauden kansanedustaja, mutta tietysti pitkään työelämässä ollut, ja kyllä minä olen monta kertaa huomannut, että nämä eduskunnan työtavat ovat kovin kummalliset. Jos mietin niitä kahta keskeistä valiokuntaa, joiden jäsen olen — sosiaali- ja terveysvaliokuntaa ja hallintovaliokuntaa — niin kyllähän paljon loogisempaa olisi, että eduskunnassa voitaisiin koordinoida, että kumpikin valiokunta pitäisi läsnäolokokoukset vaikka tiettyinä viikonpäivinä ja sitten ei olisi läsnäolokokouksia vaikkapa torstaina ja perjantaina, jolloin olisi etäkokouksia. Mutta kun täällä valiokunnatkin ovat niin täysin siiloutuneet ja elävät omaa elämäänsä, niin helposti tulee kovin reikäiseksi tämä työskentely, elikkä on läsnäolokokouksia toisessa valiokunnassa alkuvuokolla ja toisessa loppuvuokolla. Eli hyvin paljon tässä voidaan kyllä kehittää muullakin tavalla. Myös se, mitä nyt on jo tehty, että kokoonnutaan riittävän isoissa tiloissa, on yksi keino tässä.

En ota kantaa nyt tähän keskusteluun, minkälaisia asioita täällä kuuluisi käsitellä. Kerran tein laskelman, että kun oli 40 hallituksen esitystä annettu tämän vuoden aikana, niin 14 niistä liittyi korona-asioihin, [Puhemies koputtaa] eli kyllähän se koronakäsittely on syönyt aika paljon muilta asioilta tässä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Kiljunen.

15.54 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! En halua pitkittää tätä keskustelua. Kaksi nopeata huomiota.

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Ensinnäkin, kyllä näissä etäkokouksissa on se hyödyllinen puoli, että muun muassa asiantuntijoiden kuuleminen on monasti mahdollista, jopa ulkomaisia asiantuntijoita voidaan kutsua tai suurlähettiläämme maailmalta voivat ulkoasiainvaliokunnan etäkokouksiin osallistua, jolloin tässä kyllä on selkeästi mahdollisuuksia myöskin laadullisesti parantaa työskentelyä. Mutta kuten täällä nyt on tullut esille näissä keskusteluissa, ainakin silloin kun mennään kannanmuodostuksen puolelle, puhumattakaan päätöksenteon puolelle, ollaan kyllä hyvin herkissä kohdissa. Jossain määrin olen taipuvainen kyllä yhtymään niihin näkemyksiin, joita useammaltakin oppositioedustajalta täällä on tullut, että jos mennään tämän tapaiseen viralliseen kokoukseen, niin olisi ainakin lähtökohtaisesti hyödyllistä se, että olisi valiokunnassa yksimielisyys, ettei näitä äänestysratkaisuilla vietäisi lävitse, koska kyllä tässä nyt on järkevää, että kaikki osapuolet tulevat kuulluksi vähintään silloin, kun kantaa muodostetaan, ja sitten kun äänestykset tehdään, niin varmistetaan, että se todella menee oikeiden pelisääntöjen mukaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Sitten edustaja Eestilä.

15.56 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Käytän tämän todennäköisesti viimeisen puheenvuoron vain sen takia, että minun mielestäni pitäisi aina etsiä uusia ratkaisuja, mihiin edustaja Lindén viittasi. Katselin ympärilleni ja kattoon, ja aika paljon tässä on kuutioita, joten tähän on erinomainen sali pitää valiokunnan kokous turvallisesti. Ei mistään näin halvalla löydy näin hyvää tilaa, jossa voidaan edustajat sijoittaa ja silti pystytään näkemään ja katsomaan, kun omaa puhetta pitää, että rupeaako toinen punastumaan ja pitääkö jarruttaa vähän puheen luonnetta ja näin pois päin. Sitähän tämä koko homma on. Jotenkin jos tällaisia esittää, niin sille on olemassa jossakin päin tätä taloa joku vastustus. Pitäisi käyttää vähän luovaa ajattelua myös tilojen suhteen eikä pelkästään teknisten välineiden suhteen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuslain 88 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 20/2021 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 4/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.4.2021 pidettävään täysistuntoon.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 a ja 58 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 32/2021 vp

Valiokunnan mietintö StVM 9/2021 vp

Pöytäkirja PTK 35/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.4.2021 pidettävään täysistuntoon.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 7.4.2021 klo 16.10. Täysistunto lopetettiin klo 15.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen